
Janja Žitnik Serafin

Znanstvenoraziskovalni center SAZU

Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije

Ljubljana, Slovenija

janja.zitnik@zrc-sazu.si

Završetak istraživačkog projekta „Profesionalne migracije Slovenaca na prostoru nekadašnje Jugoslavije“

Na završetku istraživačkog projekta Instituta za slovenačko iseljenstvo i migracije Naučnoistraživačkog centra Slovenačke akademije nauke i umetnosti (ZRC SAZU) [Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU)], pod nazivom *Profesionalne migracije Slovenaca na prostoru nekadašnje Jugoslavije: od doseljenika do transmigranata (2011–2014)* [Poklicne migracije Slovencev v prostor nekdanje Jugoslavije: od naseljencev do transmigranata (2011–2014)], projektna grupa je u periodu od 18. do 20. juna 2014. godine organizovala seriju događaja na kojima je želela da projektne rezultate predstavi široj javnosti. Događaji, u kojima su takođe učestvovali i predstavnici Slovenaca sa drugih delova jugoslovenskog prostora, uključivali su pripremu i postavku izložbe, organizaciju međunarodnog stručnog savetovanja, organizaciju međunarodne naučne konferencije i promocije knjiga. Institut je događaje organizovao u saradnji sa Društvom za razvijanje volontiranja Novo Mesto i uz pomoć više sufinansijera i sponzora: Kancelarije Vlade RS za Slovence u inostranstvu, Gradske opštine Ljubljana, preduzeća Krka – Novo Mesto i izdavačke kuće „Mladinska knjiga“, koja je slovenačkim društvima na jugoslovenskom prostoru poklonila za njihove potrebe 81 primerak različitih dela originalne slovenačke beletristike.

U centru kulture „Janez Trdina“ u Novom Mestu održano je 18. juna otvaranje izložbe „Nekada: Danas: Sutra: slovenačka društva na jugoslovenskom prostoru“ [Nekoč: Danes: Jutri: Slovenska društva v jugoslovanskem prostoru], koju je pripremila Nataša Rogelja iz Instituta za slovenačko iseljništvo i migracije ZRC SAZU, u saradnji sa predstavljanim društvima. Komentarisana slikovna građa bila je podeljena na tri sadržajne celine. U prvoj su predstavljeni počeci organizovanog udruživanja Slovenaca na jugoslovenskom prostoru, u drugoj je naznačena široka paleta delovanja aktuelnih slovenačkih društava, a treći deo je, pak, posvećen mladima i njihovom uključivanju u društveni život. Na otvaranju izložbe, prisutne je pozdravio predsednik opštine Novo Mesto, dok je u kulturnom programu posetioce oduševila solistkinja sarajevske opere Aida Čorbadžić.

Izložba je 2015. godine bila i digitalizovana (dostupna je na adresi: <http://razstave-isim.zrc-sazu.si/sl/galleries/show/13/Neko%C4%8D%20:%20Danes%20:%20Jutr>).

Dana 19. juna, u atrijumu ZRC SAZU u Ljubljani održano je međunarodno stručno veće o radu slovenačkih društava na jugoslovenskom prostoru i društava naroda sa jugoslovenskog prostora u Sloveniji. Pri dolasku se registrovalo 58 predstavnika pozvanih institucija, društava i saveza. Na veću je, zajedno sa svečanim govornicima, predstavnicima sufinansijera i ostalom publikom, učestvovalo oko 70 ljudi. U uvodnom delu prisutne su pozdravili predstavnici organizatora i sufinansijera, državni sekretar Brigita Čokl i predsednik opštine Ljubljana Zoran Janković. U nastavku su, sa svojim priložima, nastupili predstavnici Saveza slovenačkih društava u Hrvatskoj, iz Zagreba (potpredsednik Franc Strašek), Nacionalnog saveta slovenačke narodne manjine u Srbiji, iz Beograda (članice Anica Sabo i Maja Đukanović), Saveza slovenačkih društava u Bosni i Hercegovini „Evropa sada“ [Evropa zdaj], iz Banjaluke (predsednik Darko Mijatović), slovenačkog udruženja „France Prešern“ iz Skoplja (predsednica Anastazija Ribarski), i slovenačkog društva „Vida Matjan“ iz Podgorice (Davorica Popović). O Slovincima na Kosovu govorila je Marina Lukšič Hacin, predstavnik Instituta za slovenačko iseljništvo i migracije ZRC SAZU. Usledila je živa diskusija, pod vođstvom moderatora Marine Lukšič Hacin, u koju se uključio veliki deo publike, a u kojoj se govorilo o dobrim praksama pri uključivanju mladih, o međunarodnoj saradnji i o povezivanju društava sa privredom.

Poslepodne se program veća nastavio priložima predstavnika društava naroda sa jugoslovenskog prostora u Sloveniji. Nastupili

su: Nikola Todorović, predsednik Saveza srpskih društava Slovenije; Mijo Stanko, predstavnik Saveza hrvatskih društava u Sloveniji; Admir Baltić, predstavnik Bošnjačkog kulturnog saveza Slovenije; Ilija Dimitrievski, predstavnik Saveza makedonskih društava u Sloveniji; Veselin Lakić, predstavnik Saveza crnogorskih društava Slovenije, i Alma Bejtullahu, predstavnica Saveza albanskih društava Slovenije. I ovoga puta je usledila bogata diskusija, pod vođstvom popodnevog moderatora – Marijance Ajše Vižintin, o sadržajnom naglašavanju susreta. Diskusija je donela brojna nova saznanja, a pre svega je stručno veće razmenom dobrih praksi otvorilo nove mogućnosti onim društvima koja do sada nisu bila dovoljno uspešna u uključivanju mladih i u inostranoj saradnji.

Savetovanje je zaokruženo predstavljanjem dveju knjiga – naučne monografije *Doseljavanje i društveno delovanje Slovenaca u drugim delovima jugoslovenskog prostora: istorijski opis i sadašnjost* (ur. Janja Žitnik Serafin, Ljubljana: Izdavač ZRC, 2014) [*Priseljevanje in društveno delovanje Slovencev v drugih delih jugoslovanskega prostora: zgodovinski oris in sedanost* (ur. Janja Žitnik Serafin, Ljubljana: Založba ZRC, 2014)], te knjige *Iz jezika u jezik: antologija savremene manjinske i doseljeničke književnosti u Sloveniji* (ur. Lidija Dimkowska, Ljubljana: Društvo slovenačkih pisaca, 2014) [*Iz jezika v jezik: antologija sodobne manjšinske in priseljenske književnosti v Sloveniji* (ur. Lidija Dimkowska, Ljubljana: Društvo slovenskih pisateljev, 2014)], koju je predstavila njena kourednica – Jadranka Matić Zupančič. Naučna monografija *Doseljavanje i društveno delovanje Slovenaca u drugim delovima jugoslovenskog prostora* predstavlja jedan od glavnih rezultata projekta *Profesionalne migracije Slovenaca na prostoru nekadašnje Jugoslavije* [*Poklicne migracije Slovencev v prostor nekadašnje Jugoslavije*]. Naime, knjiga je prvi sintetički monografski naučni rad o prisutnosti i organizovanosti Slovenaca u svim drugim delovima jugoslovenskog prostora. Rad je podeljen na tri hronološki osmišljene celine: *Istorijski opis*, *Između prošlosti i sadašnjosti*, te *Pregled aktuelnog stanja*. Podaci i istraživačka saznanja iz proteklih delimičnih istraživanja korigovani su u ovoj knjizi, nadgrađeni su i dopunjeni rezultatima opsežnih istraživanja arhivskih i statističkih izvora, te kompleksnog terenskog istraživanja (svako, između ostalog, uključuje anketu, polu strukturirane intervjuue, stručna, te informativno-strateška savetovanja, neformalne razgovore i posmatranje s učešćem), koje su autori knjige izvršili u okviru ovog istraživačkog projekta. S obzirom na preporuke autora trećeg dela knjige, koji proučava aktuelno stanje, rad je važan i za formiranje budućih

strategija RS na področju odnosa Republike Slovenije sa Slovencima u dijaspori. Monografija je u celosti besplatno dostupna na internetu (<http://isim.zrc-sazu.si/sites/default/files/ISBN9789612546687.pdf>). Izdavač knjige, Institut za slovenačko iseljenišтво i migracije, poklonio je po dva primerka knjige svakom od 44 slovenačka društva na jugoslovenskom prostoru. Celokupni novac od prodaje monografije bio je namenjen žrtvama poplava u Hrvatskoj, Srbiji i BiH.

U Prešernovoj dvorani SAZU u Ljubljani održano je 20. juna međunarodno naučno veće „Profesionalne migracije i doseljenička / manjinska produkcija u državama na jugoslovenskom prostoru“ [Poklicne migracije in priseljenska / manjšinska kulturna produkcija v državah jugoslovanskega prostora]. Sa referatima su nastupili istraživači iz pet država (Slovenija, Hrvatska, Srbija, Bosna i Hercegovina, te Makedonija). Sadržaj veća je bio podeljen u tri tematske grupe: „Slovenci u pojedinačnim državama na jugoslovenskoj teritoriji“ [Slovenci v posameznih državah jugoslovanskega prostora], „Slovenci na čitavoj jugoslovenskoj teritoriji izvan Slovenije“ [Slovenci v celotnem jugoslovanskom prostoru zunaj Slovenije], i „Pripadnici drugih naroda sa jugoslovenske teritorije u Sloveniji“ [Pripadnici drugih narodov jugoslovanskega prostora v Sloveniji]. U prvom delu su nastupili: Stanislav Koblar (Slovenija, BiH), sa prilogom „Uloga kulturne produkcije pri očuvanju narodnog i kulturnog identiteta – primer SKD Cankar, Sarajevo“ [Vloga kulturne produkcije pri ohranjanju narodne in kulturne identitete – primer SKD Cankar, Sarajevo]; Filip Škiljan (Hrvatska), sa prilogom „Slovenci u Krapinsko-zagorskoj, Varaždinskoj i Međimurskoj opštini“ [Slovenci v Krapinsko-zagorskoj, Varaždinskoj in Međimurskoj županiji]; Maja Đukanović i Biljana Milenković-Vuković (Srbija), sa temom „Stogodišnja tradicija izdavaštva beogradskih Slovenaca“ [Stoletna tradicija založništva beograjskih Slovencev]; Anica Sabo (Srbija), sa referatom „Beogradski Slovenac Zlatan Vauda – istorijski pogled i sadašnjost“ [Beograjski Slovenec Zlatan Vauda: zgodovinski pogled in sodobnost]; te Maja Godina Golija (Slovenija), koja je predstavila rezultate studije „Praznici i praznovanja Slovenaca u Srbiji – između tradicije i kreolizacije“ [Praznici in praznovanja Slovencev v Srbiji – med tradicijo in kreolizacijom]. U drugom delu su istraživači Instituta za slovenačko iseljenišтво i migracije ZRC SAZU predstavili rezultate svog istraživačkog projekta. Nastupili su: Aleksej Kalc, sa prilogom „Perspektive proučavanja slovenačkih migracija na jugoslovenskom prostoru između dva svetska rata“ [Perspektive proučavanja slovenskih migracij v jugoslovanski pro-

stor med svetovnimaj vojnama]; Janja Žitnik Serafin, sa studijom „Delovanja slovenačkih društava na jugoslovenskom prostoru povezana s književnošću“ [Dejavnosti slovenskih društva v jugoslovenskom prostoru, povezane s književnostjo]; Damir Josipović, sa raspravom „Slovenačka društva na jugoslovenskom prostoru kao neksusi 'nacion-bildinga' i privrednog priznanja“ [Slovenska društva v jugoslovenskom prostoru kot neksusi »nation-buildinga« in gospodarskega uveljavljanja]; Marina Lukšič Hacin, sa referatom „Iseljništvo i diplomatsko-konzularna predstavništva“ [Izseljenstvo in diplomatsko-konzularna predstavništva] i Jure Gombač, koji je govorio o etničkom preduzetništvu Slovenaca u drugim državama na jugoslovenskoj teritoriji. U poslednjem delu su nastupili: Aneta Janeva (Makedonija), sa prilogom „Makedonski jezik i Makedonci u Republici Sloveniji, te njihove društvene i kulturne delatnosti“ [Makedonski jezik in Makedonci v Republici Sloveniji ter njihove društvene in kulturne dejavnosti] (u koautorstvu sa Lidijom Arizankovskom); Marina Perić Kaselj (Hrvatska), s prilogom „Hrvatska društva u Sloveniji: stanje, mogućnosti, perspektive“ [Hrvaška društva v Sloveniji: stanje, možnosti, perspektive]; Kristina Toplak (Slovenija), s referatom „Multikulturalnost ili malokulturnost? Razvoj slovenačke kulturne scene i uticaj doseljenika iz drugih država jugoslovenske teritorije“ [Multikulturnost ali malokulturnost? Razvoj slovenske kulturne scene in vpliv priseljencev iz drugih država jugoslovenskega prostora]; Marijanca Ajša Vižintin (Slovenija), sa studijom „Višejezična i višeetnička raznolikost slovenačkih razreda“ [Večejezična in večetnička raznolikost slovenskih razredov]; i Aleš Bučar (Slovenija), sa rezultatima istraživanja o viktimizaciji radnika-migranata u Sloveniji.

Na naučnom savetovanju su prvi put sučeljeni rezultati istraživanja o profesionalnim migracijama i kulturnoj produkciji Slovenaca u drugim državama nekadašnje jugoslovenske teritorije sa istraživanjima hrvatskih, srpskih, bošnjačkih, makedonskih, crnogorskih i kosovsko-albanskih doseljenika u Sloveniju. Sa uspostavljanjem identične slike doseljavanja, organizovanja i kulturnog delovanja jednih i drugih pokušalo se podstaći razmišljanje o primerenosti odnosa matične države i većinskog društva do promišljanja izazova sa kojima se pripadnici pomenutih manjina susreću u svakodnevnom životu, na poslu, u školi, te u okvirima društvenog i kulturnog života pojedinačne manjinske zajednice.

Sa slovenačkog prevela Jelena Simić